

KoiKoi: Kvinnkompendiet

1. Om kjønn hos Ankoi

Opptaksprøvene

Den første natten av KoiKoi samles alle av hvert kjønn for å holde MannRit, NukRit og KvinnRit. Din rolles kjønn ble avgjort på en av disse opptaksprøvene, eller vil bli det hvis rollen er barn.

Er du barn bør du før VelkomstRit gå til en voksen av kjønn du vil bli tatt opp i og si “Jeg vil slutte å være. Jeg vil at en kvinn/nuk/mann skal bli til.” Etter VelkomstRit er det vanlig at de voksne av samme kjønn møtes for å forberede nattens opptaksprøve.

Innholdet i disse er hemlig. Men de har til felles at barnet må demonstrere at de har viktige kjønnsspesifikke egenskaper, og at de voksne av kjønn må enes om at barnet hører hjemme hos dem.

Det er fullt mulig å mislykkes. Barnet som mislykkes kan prøve igjen ved neste KoiKoi, eller prøve å bli tatt opp i et annet kjønn på samme KoiKoi. I slike tilfeller holdes det ekstra opptaksprøver i løpet av den andre natten.

Elskere og fambytte

For nymann og nykvinn, eller de som mangler elsker, er KoiKoi den eneste anledningen til å finne nye elskere på to år.

Det forventes at du selv tar initiativ til å flørte og utforske mulige relasjoner - det er helt OK å flørte, og å ha seg, med flere under KoiKoi. Jevnaldrende venner og (ikke minst) søsken er viktige samarbeidspartnere her. Se kulturkompendiet for mer om flørt, kurtisering og å bytte fam.

Aldmann og aldkvinn er ofte mellommenn som hjelper de unge å finne seg en ny fam, enten de unge vil det eller ei. Det holdes **aldri** noe “rådsmøte” hvor de voksne i fellesskap planlegger fambytter på vegne av de unge - dette avtales mellom famen og den som vil reise med dem.

Relasjoner (bror/søster/mor/far) kan man få gjennom fødsel, eller gjennom adopsjon. Se: AdopsjonsRit. Det er vanlig å gjøre AdopsjonsRit for å få kabalen med fambytter til å gå opp.

Det kjønnseksklusive

Noen ting er forbeholdt bare et kjønn. Om noen av et annet kjønn gjør dette så sees det på som Ondt! Farlig! Feil!

Bare mann	Bare kvinn	Bare Nuk
Bære vann	Tenne bål	Gjøre SpåRit
Reise ut i krig	Føde og amme	Lede VelkomstRit og KoiRit
Være far	Være mor	Tar vare på ald

Det kjønntypiske

Mange ting er assosiert med et kjønn, men ikke forbudt for de andre kjønnene. I vår kultur er det for eksempel typisk mannlig å snekre og bygge ting ute, uten at det dermed er forbudt for kvinner å snekre eller påbudt for menn å samle på power tools. Ankois ideer om det kjønntypiske ser du i tabellen under.

Tenk på om du vil spille en “stereotyp” mann/kvinn/nuk, det motsatte, eller noe midt i mellom. Velg gjerne 1-3 ting fra din rolles kjønn i listen, og en ting fra et annet kjønn, som egenskaper ved din rolle. Er rollen din barn, leker du med egenskaper fra alle tre kjønn, men gjerne med kjønnene du ønsker å bli.

Typisk mannlig	Typisk kvinnelig	Typisk nuklig
Innadvendt og ettertenksom	Utadvendt og rask i replikken	Få ord, mer kroppsspråk.
Slåss med never	Slåss med ord	Slåss ved å skape frykt og usikkerhet
Gir aldri opp å gå mot målet, selv når han burde gitt opp for lengst.	Skjøner når det er på tide å gi opp et gammelt mål og heller finne et nytt.	Uklart hva som er målet og kan flyte gradvis over til nye mål.
Uttrykker følelser med få og korte ord. “Jeg er sint.”	Uttrykker følelser med mange og lange ord. “Det du sa nå gjorde meg veldig sint. Så sint at...”	Uttrykker følelser indirekte - gjennom kroppsspråk, fortellinger, symbolske handlinger.
Har seg med en kvinn	Snakker i detalj med andre kvinn om hvordan det var da hun hadde seg med en bestemt mann	Har de seg? Eller har de rit? (Nuk har kunnskap om måter å ha seg som er ukjente for mann og kvinn.)
Forpliktelse - “Det jeg må gjøre”	Handlinger - “Det jeg gjør”	Mysterier - “Der jeg er”
Utforsker nye jaktmarker.	Passer på at de faste stiene er i god stand.	Sår frø
Sterk og utholdende	Sterk og utholdende	Svak

Om kjønnene i hverdagen (bakgrunnsinformasjon)

På en typisk dag reiser man i mindre grupper ut av leiren for å skaffe mat. Hvem som skaffer mat sammen varierer, og bestemmes gjerne pragmatisk på morgenen ("Du, Kulp - skal vi fange fiskfisk i dag?"). Først når vinteren eller KoiKoi nærmerer seg, begynner man å planlegge for å tørke og bevare mat.

Kvinnkvinn med spebarn har barna med seg når de fisker, jakter småvilt og sanker. Det begrenser hvor effektive de kan være. Faren har et spesielt ansvar for å dele mat med sin søster og hennes spebarn (den praktiske årsaken til at det er viktig å ha en far), men andre i famen hjelper også til. Nykvinn og mannmann drar på de lengre ekspedisjonene. Nuknuk er oftere å finne ved eller nær leiren. Noen må beskytte de minste barna eller syke voksne mot ville dyr, og det er gjerne en nuk. Nuknuk på Koi har også en viktig oppgave i å ta vare på de ald som bor på Koi.

Det forventes at kvinn og mann har en elsker av motsatt kjønn, for å sikre at det blir født spebarn. Andre elskere av andre eller samme kjønn kommer i tillegg.

En typisk kvinn føder 4-7 spebarn i løpet av et liv. Bare halvparten av disse overlever til å bli voksne. Alle kjenner en kvinn som har dødd i barsel. Alle de eldre har opplevd å miste et spebarn. Dette er like vonde opplevelser for Ankoi som det er for oss.

NukNuk er først og fremst et *kjønn* - ikke et presteskap eller en shamanrolle. Som kjønn er de kjennetegnet av sine "to kwath" - at de blander sterkt maskuline og sterkt feminine trekk i ulik grad, eller at de er androgyne, hverken maskuline eller feminine. Stereotypet ses de på som velegnede til omsorg og åndelige sysler. Det er mest nuk som driver helbredelse.

Mann og kvinn kan tolke gjærtegn de ser (en fugl flyr opp fra stien - god jakt denne veien!), men å gjøre rit for spå i fremtiden er eksklusivt nuk-kunnskap. Nuknuk spår på mange ulike måter. Det er vanlig å tegne kwath på knokler, kaste knoklene opp i vinden, og spå ut fra hvordan de lander. Når famen skal bytte leirsted gjør famens nuk Store SpåRit for å se den beste retningen å reise i - veien leses i linjene på leveren til et ofret dyr.

Voldtekt og seksuell trakkasering finnes ikke blant Ankoi. To stykker har seg bare når det er tydelig at begge vil det. (Denne regelen gjelder også off.)

2. Om kvinn:

En kvinn hos Ankoi har tre viktige oppgaver:

- Hun føder og ammer spebarn.
- Hun er det sosiale limet i en fam - en konfliktdemper, en leirbygger, en som tar initiativ til fortellinger, sang og dans.
- Hun tenner og vokter bålet.

En god kvinn hos Ankoi er tålmodig, pratsom og morsom, dyktig til all slags jakt, fangst og håndtverk, skaper fellesskap i famen, uttrykker det hun føler, er rapp i kjeften. Hun er sterk og utholdende - dette er egenskaper hun deler med mann, men ikke med nuk. Hun er en god elsker. Hun tåler smerte bedre enn noen annen. Hun skriker og brøler i sinne og smerte under fødselen, men vender tilbake til leirbålet med en nyfødt på armen og et smil som om ingen ting var hendt. Hun kan løpe rundt i skogen med et skrikende spebarn i en bylt og likvel fange haren. Hun er lojal til sin bror, og til barna hun har ammet. Hun lykkes i å tiltrekke seg, og holde på, en eller flere mannlige elskere.

Ikke alle Ankoi-kvinner er gode kvinner.

Tips til å spille kvinn:

- Vær tøff, og vis tøffheten ved å fnyse av fare. Svakheter er nuklige, ikke feminine, blant Ankoi.
- Lær deg noen fortellinger, og del dem med andre.
- Konkurrer med menn i å utvise styrke og utholdenhet.
- Småprat, også om ingen er til stede.
- Ankoi snakker i korte, enkle setninger. Ankoi-kvinn snakker i mange, korte, enkle setninger.
- Tenk høyt.
- Lek med ilden.
- Fell en tåre, sammen med andre kvinn, over spebarna du har mistet. Enhver voksen ankoi-kvinn bærer på minst en tragedie.
- Le høyt og hjertelig.
- Bland deg fritt og freidig i hva de andre i famen driver med. Ordet "privatliv" finnes ikke blant Ankoi.
- Planlegg noen gode fornærmelser du kan bruke hvis du trenger å slåss med ord. Sjangeren er "morra di..."

3. KvinnRit

Aldkvinnkvinn har ansvar for at ritualet blir ledet. De kan dele ansvaret med andre. En kvinn er barnas guide, og hjelper dem å forstå hva de må gjøre i siste del av ritet.

0. Før KvinnRit

Barnet må gjøre stemmen klar til prøvelsene.

Klarer hen å la den høres av alle på Koi?

Klarer hen å finne stemmen som skremmer jerven?

Kvinnkvinn må gjøre klart vann og blod

1. Barnets første blod

Kvinnkvinn smører blod på barnet

Aldkvinn spør: "Har blodet begynt å renne ved hver mån?"

Barnet svarer

Har ikke blodet begynt å renne, kan ikke en kvinn bli til

2. Barnet lærer å elske

Kvinnkvinn lager lyder som om de elsket

Svarer barnet på lydene?

Hvis ikke, kan ikke en kvinn bli til

3. Barnet forberedes på å bære barn

Barnet må bære et kar og støtte det mot magen og hoftene.

Kvinnkvinn heller vann i karet,

litt og litt,

til karet er tungt som en gravid mage

Barnet må stirre i vannet hun bærer, lenge.

Klarer barnet å bære karet?

Hvis ikke, kan ikke en kvinn bli til.

4. Barnet må skremme vekk onde kwath

Kvinnkvinn danser og mask til jervkwath, frostkwath og andre vrede kwath tar dem på seg.

De danser vilt

så vilt at de velter karet til barnet

Barnet må vise at det kan skremme bort de vrede kwath
Med skrik og rop og stønn
Når hun er nær ved å klare det
spør ledekvin: "Vil du ofre barnet som skal slutte å være til de ville kwath?"
Når barnet har svart ja,
ofrer kvinnkvinn barnet til kwath
og barnet slutter å være

5. Kvinnkwath kommer - en kvinn blir til

Kvinnkvinn roper på kvinnkwath
kvinnkwath kommer og tar bolig i det som ikke lenger er et barn
og en kvinn har blitt til.